

**Stanowisko
Zgromadzenia Ogólnego
Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 18 maja 2018 r.**

w sprawie: **potrzeby uporządkowania kwestii pozyskiwania danych dot. usług publicznych w ramach systemu informacyjnego Państwa**

1. Instytucje samorządowe z dużymi nadziejami, ale i nie mniejszymi obawami włączyły się w próbę stworzenia powszechnego systemu monitorowania usług publicznych w Polsce. W dniu 2 stycznia 2017 r. Śląski Związek Gmin i Powiatów przystąpił do realizacji projektu pn. „System Monitorowania Usług Publicznych – koncepcja SMUP” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, który został przygotowany w partnerstwie instytucjonalnym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Głównego Urzędu Statystycznego oraz partnerów samorządowych: Związku Miast Polskich, Związku Powiatów Polskich oraz Śląskiego Związku Gmin i Powiatów. Celem projektu SMUP jest powstanie systemu, który dostarczałby wiarygodnych danych nt. ilości, jakości, dostępności i kosztów usług publicznych w Polsce, a więc umożliwiłyby samorządom podejmowanie decyzji dot. usług publicznych bardziej na podstawie twardych danych, a mniej na podstawie przesłanek o charakterze intuicyjnym. Takie podejście wydaje się oczywiste nie tylko z perspektywy samorządowej, ale i z punktu widzenia dążenia do całościowego, zintegrowanego zarządzania Państwem.

Niemniej nasze obawy wiążą się przede wszystkim z istniejącym już obecnie, nadmiernym obciążeniem samorządów obowiązkami informacyjno-sprawozdawczymi, jakie nakładają na samorzady statystyka publiczna oraz poszczególne resorty. Dla przykładu średniej wielkości miasto na prawach powiatu w Polsce wypełnia co roku ponad 100 obszernych sprawozdań tylko na zlecenie GUS oraz GUGiK, do tego dochodzą sprawozdania wypełniane na zlecenia poszczególnych resortów. Postulujemy, aby powstanie SMUP odbyło się nie na zasadzie „dołożenia” samorządom nowych obowiązków informacyjno-sprawozdawczych, a w drodze eliminacji liczby sprawozdań, czy dublujących się informacji w istniejących sprawozdaniach, bądź wreszcie uporządkowania kanałów przepływu danych z poziomu lokalnego do poziomu centralnego, a następnie ich odpowiedniej agregacji. Powstający system monitorowania usług publicznych zgodnie ze swoimi założeniami powinien prowadzić do „zasysania” danych, jak i automatycznego ich przekierowywania do odpowiednich zbiorów, a następnie ich wielokrotnego przetwarzania zgodnie z realnymi potrzebami informacyjnymi Państwa (w tym również jednostek samorządowych). Naszym zdaniem zarysowany powyżej obieg informacji dot. usług publicznych to istotny element koniecznego od dawna, całościowego porządkowania systemu informacyjnego Państwa. Niezbędne jest zwłaszcza przeprowadzenie analizy obecnie gromadzonych danych, w szczególności ich przydatność dla zarządzających samorządami, zarządzających finansami w innych podmiotach publicznych oraz pozostałych interesariuszy. Warto zauważyć, że Ministerstwo Finansów (m.in. w ramach zespołu ds.

odbiurokratyzowania jst, powołanego w marcu 2018 r. przez Ministra Finansów) podejmuje prace analityczne w celu przebudowy sprawozdawczości budżetowej i finansowej, zauważając niską przydatność części danych zarówno dla samorządów, jak i dla organów nadzoru finansowego. Konieczna jest konsekwentna współpraca podmiotów odpowiedzialnych za tworzenie Systemu Monitorowania Usług Publicznych w Polsce oraz Ministerstw (zwłaszcza Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwa Finansów oraz Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju) i całego Rządu w kierunku pilnego wypracowania rozwiązań, które umożliwią prawidłowe ujęcie w SMUP wymiaru finansowego usług publicznych (ich kosztów), a w dalszej perspektywie racjonalne zmniejszenie obowiązków informacyjno-sprawozdawczych sektora publicznego i przedsiębiorstw.

2. Postulujemy, aby powstający system umożliwiał nie tylko monitorowanie usług publicznych pod kątem ilości, jakości, dostępności oraz efektywności kosztowej, ale żeby umożliwiał również prowadzenie systematycznych i metodycznych porównań (benchmarking) osiągniętych wyników z wynikami innych jednostek z całego kraju (z uwzględnieniem zestawu wskaźników), dzięki którym poszczególne samorzady mogłyby optymalizować świadczenie usług publicznych na swoim terenie – bo to jest głównym celem tworzenia takiego systemu. Jednak będzie to możliwe jedynie przy zastosowaniu uzgodnionej, jednolitej metodologii konstrukcji wskaźników i nieograniczonej dostępności porównywalnych danych statystycznych. Tak rozumiany benchmarking pozwala na zidentyfikowanie nie tylko mocnych i słabych punktów świadczonych usług publicznych, poprzez głęboką ocenę jakości, dostępności i kosztów ich świadczenia, a także na trafne zidentyfikowanie głównych wyzwań rozwoju danej jst, zwłaszcza wtedy gdy polityka władzy lokalnej prowadzona jest w oparciu o dowody.

Sprawnie funkcjonujący SMUP powinien doprowadzić do opracowania standardów usług publicznych (uwzględniających zróżnicowane uwarunkowania funkcjonowania jednostek samorządowych), a także przyczynić się do identyfikacji, weryfikacji, a następnie usunięcia wielu barier (m.in. legislacyjnych i finansowych), wpływających na jakość świadczenia usług publicznych przez jst w Polsce. Wtórnie umożliwiłoby to również właściwe rozliczanie zadań zleconych, co jest istotnym problemem systemowym.

3. Funkcjonowanie SMUP jest również istotne dla poprawy w pewnej perspektywie ogólnej sytuacji finansów publicznych poprzez optymalizację kosztów świadczenia usług publicznych (znaczące zmniejszenie kosztów przy zachowaniu zbliżonej jakości usług, bądź też zwiększenie jakości usług przy zbliżonym poziomie kosztów – w zależności od aktualnej w danym okresie sytuacji finansów publicznych).
4. Uważamy, że uporządkowanie sfery danych dot. usług publicznych oraz ich zbiorów ma zasadnicze znaczenie z punktu widzenia jakości usług publicznych. Z kolei jakość usług publicznych ma fundamentalne znaczenie z punktu widzenia procesów rozwojowych (zarówno w rozumieniu ilościowym, jak i z perspektywy jakości tych procesów). Istotnym aspektem, który należy mieć na względzie jest ułatwienie i wsparcie funkcjonowania przedsiębiorstw działających w Polsce (w tym zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw).
5. Konkludując, stworzenie spójnego, zintegrowanego systemu monitorowania usług publicznych wymaga czasu i kompleksowego, systemowego podejścia, co jest możliwe, ale tylko przy wzajemnym zrozumieniu i zaangażowaniu wszystkich zainteresowanych,

w szczególności gestorów danych i ich dostawców. Kluczowy jest aktywny udział i współpraca statystyki publicznej, wielu resortów (w tym zwłaszcza Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwa Finansów oraz Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju), przedstawicieli samorządów, w ramach zarządzania zintegrowanym w przyszłości systemem informacyjnym Państwa, a szerzej - zintegrowanego zarządzania sprawami publicznymi w Polsce, co pozostaje nadal niezmiernie istotnym postulatem.

Andrzej Dziuba

Przewodniczący
Zgromadzenia Ogólnego